

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu järjestö tai yhdistys

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Perhehoitoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua. Tässä lausunnossa Perhehoitoliitto ottaa kantaa vain toimeksiantosuhteista perhehoitoa koskeviin kohtiin.

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan on hyvä, että henkilöstöresursseja kohdennetaan varhaiseen ja kohtaavaan työhön, mutta esityksen heikkous on se, että samanaikaisesti hyvinvointialueilta on tarkoitus leikata merkittävä määrä rahoitusta. Myös samanaikaiset lakiuudistukset (SHL, Laki lapsen erityisestä suojelusta) haastavat, sillä näkemyksemme mukaan tarvitaan ehdotusta selkeämpää ja yksityiskohtaisempaa tarkastelua ja rajausta lapsiperhepalvelun ja lastensuojelun asiakkuuskriteereihin.

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

-

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Perhehoitoliitto pitää kannatettavana, että säännöksellä haetaan juuri niitä asiakkaita ovat olosuhteidensa vuoksi haavoittuvassa asemassa sosiaalihuollon saamisessa. Säännösten kokoaminen yhteen auttaa aikaisempaa paremmin huomioimaan erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan ohjauksen ja tarpeet. Esityksessä kynnys erityisen tuen asiakkaaksi asettuu korkealle, ja se rajaa ikääntyneet pois. Ikääntyvien oikeus saada sosiaalihuoltoa on turvattava saavutettavilla palveluilla. Myös perhehoidon palvelujen myöntämisen rakenteissa on huomioitava, että osa ikääntyvistä ei pysty hakemaan palveluita tai asioimaan digitaalisesti.

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

Kyllä

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

Perhehoitoliitto ehdottaa, että hallituksen esityksessä kiinnitettäisiin huomiota rakenteelliseen työhön, palvelujen kehittämiseen sekä innovatiiviseen eri tarpeisten asiakkaiden ohjaukseen ja neuvontaan organisaatiolähtöisyyden ja oman organisaation tuttujen palvelujen järjestämisen sijaan. Esimerkiksi ikäihmisten perhehoito on palveluna vielä alikäytetty, vaikka se mahdollistaisi monesti ikääntyneen asumista kodissa. Mielenterveys- ja riippuvuussairauksista kärsivien perhehoitoa ei juurikaan ole, vaikka se voisi estää raskaampien palvelujen tarvetta sekä tukea esim. päihteettömänä pysymistä perhekodissa ja myös omassa kodissa kotiin annettavan perhehoidon avulla. Lapsiperheiden perhehoito ml. vammaisten lasten perhehoito on vielä kehittyvä palvelu, mutta toteutuessaan oikea-aikaisesti mahdollistaa tuen omaan kotiin koko perheelle ja raskaampia palveluita voidaan välttää. Kotiin annettavan perhehoidon avulla voidaan tukea kaikenikäisiä ihmisiä perheineen.

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

-

Perustelut tiiviisti?

Ehdotuksessa tavoite sosiaalityön ja ohjauksen vahvistaminen suhteessa palveluihin on keskeinen ja osin kannatettava, mutta huolena on tavoitellut säästöt ja niiden mahdolliset vaikutukset palveluiden saatavuuteen. Esityksessä puhutaan tuen tarpeen arvioinnista, mutta olisiko kuvaavampaa puhua tuen ja palveluiden tarpeen arvioinnista, koska tuen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös palvelujen tarvetta.

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti?

Lapsiperhepalvelua koskien Perhehoitoliitto esittää huolen lapsiperheiden kotiin vietävän perhehoidon paikasta palveluna järjestelmässä. Palvelu on ikäihmisten ja vammaisten palveluissa vakiinnuttanut paikkansa ja se näyttää mahdollistavan kotona asumista siirtäen tai jopa poistaen raskaampien palvelujen tarvetta. Lapsiperheiden palveluna, sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain nojalla myönnettävänä palveluna se on vielä kehitteillä (vrt. mm. Perheenä perille -hanke, Elämää perheissä -hanke, Vuolukka K & Rasa M 2024: Osavuorokautinen perhehoito – hyödyntämätön tuki lapsiperheille). Palvelu on muotoiltavissa perheen tarpeiden mukaan sekä sosiaalihuoltolain että nykyisen lastensuojelulain nojalla myönnettäväksi palveluksi.

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työkäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

-

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Osittain kyllä

Perustelut tiiviisti?

Muutos jouduttaa kevyempien palvelujen, tuen ja turvan myöntämistä esim. Kotiin annettavan perhehoidon käyttöä esimerkiksi ikäihmisten kotiutuksen tukena sairaanhoidosta takaisin kotiin.

Uudistus tukee perhehoitoa keventämällä arviointikäytäntöjä ja mahdollistamalla nopeamman tuen tarvitsijalle. On kuitenkin tärkeää varmistua, että perhehoidettavan tuen tarpeet arvioidaan jatkossakin huolellisesti ja heidän oikeusturvansa toteutuu.

Esityksen mukaan omatyöntekijä nimettäisiin vain, jos se on asiakkaan tuen tarpeen kannalta välttämätöntä. Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan perhehoito on aina pysyvää tai pitkäaikaista, jolloin omatyöntekijän nimeäminen on aina perusteltua. Asiakassuunnitelma on korvaamaton perusta perhehoidon tavoitteelliseen toteuttamiseen; asiakkaan oikeusturvan lisäksi sillä on merkitystä myös perhehoitajan oikeusturvan näkökulmasta.

Näkemyksemme mukaan sijoitetun lapsen vanhemmalle omatyöntekijän nimeäminen ja asiakassuunnitelman laatiminen on välttämätöntä -ei koskaan tarpeetonta. Perhehoitoon sijoitetun lapsen yhteisvanhemmuussuhteita koskevan tutkimuksen alustavien tulosten mukaan tuki lapsen vanhemmalle vaikuttaa perhehoidon onnistumiseen ja lapsen hyvinvointiin.

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

-

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteuttavissa oleva?

Osittain ei

Perustelut tiiviisti?

Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan kirjaamisvelvoitetta ei tulisi keventää. Se on perhehoidossa olevan lapsen tai aikuisen hoidon vaikuttavuuden arvioinnin, mutta myös asiakkaan sekä perhehoitajan oikeusturvan näkökulmasta luovuttamaton.

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

Perhehoitoliitto kannattaa sitä, että pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksuja ei koroteta.

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

Lehtiharju Merja
Perhehoitoliitto